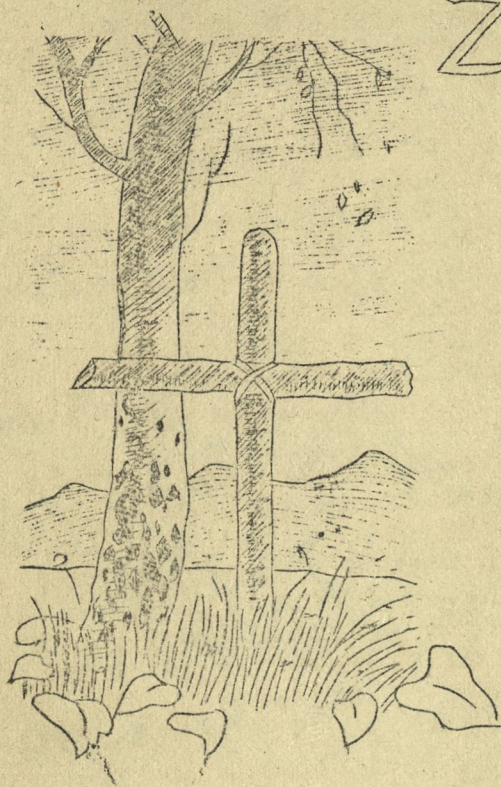

Domáci glasovi

Stev.1.

Lienz, četrtek 1. novembra 1945.

Leto 1.

Zapuščeni grobovi

Tiho plakajo zvonovi,
za pokojne molijo,
s Cerkvijo nas njih glasovi
na grobove vabijo.

Cvetja, luči na grobovih
naših dragih letos ni,
rožni venec se v domovih
mnogih zanje ne glasi.

Noč brezbožna kraj obdaja,
kjer pokojni naši spe,
njihov klic do nas prihaja,
da se spomnimo na nje.

Luč ljubezni jim prižgimo,
v duhu jih obiščimo,
s Cerkvijo za vse molimo,
ki doma počivajo.

Krizanteme

Na prijaznem vrličku ljubke lienske vile raste vrsta žlahtnih krizantem. Njihovi popki so vsak dan bolj napeti. Prve tri so že pokazale svojo barvo, rumenkasto nadahnjeno belino, a bo poteklo še nekaj dni, preden se popolnoma razcveto.

Kadar grem tam mimo, vselej se mi pogled ustavi na tem na penjajočem se popju, v katerem se skriva toliko prečudnih skrivnih božjega stvarjenja. Vselej mi šine v glavo misel, združena s pobožno željo: Efitite, božje stvarce, brž se razcvetite, pokažite vso svojo razkošno lepoto! Zakaj tam daleč nekje za gorami hrepenéče čakajo ljubljene grobovi, da vas nanje presadim, če že ne v resnici, pa vsaj v duhu, v znamenje prisrčne hvalečnosti in bratovskega spomina.

Tedaj se mi včasih pripeti, da, ko dvignem oči, ni več okrog mene visokih tirolskih grebenov, ni Schleinitzta in ne Spitzkofla, ni belega lienskega gradu, in ne temnih peggeških barak. Pred mano raste iz tal ljuba slovenska dežela. Namesto drvenja angleških avtomobilov se oglašajo rahlo šumenje odpadajočega jesenskega listja. Za hip gledam in strmim. A le za hip. Nenadoma se noga kakor sama od sebe premakne, naravna se korak in me nese, nese, kamor vleče romarja srce...

Mogočni bukovi gozdovi okrog Velikih Lašč, na Grmadi in njih sosedih gorijo v krvavordečih plamenih večernega sonca. Pordečila jih je kri, ki so jo tedaj okoli prelile bratovske roke. Tamle nad postajo, v onile globeli, kjer so bukve tako mudno rdeče, so ono u-

sodno noč pred dvema letoma zaregljale strojnice svojo zadnjo pesem tudi tebi, dragi Ernest. Z ljubeznijo si žrtvoval svoje mlado življenje Bogu in domovini. Sedaj počivajo tvoje kosti v družbi neznanih junakov na farnem pokopališču, tvoj duh pa je pri Bogu in ga ni prestando roti, naj se kmalu usmili krvaveče slovenske zemlje. Hvala ti za tvojo veliko žrtev in ljubezen. Moja misel je vsak dan pri tebi. Tvoja krizantema se že razcvita...

Se en goreč pogled, še en vroč poljub in hitro naprej. Romanju se mudi, pot je še dolga. Čez dolenjske griče in hribe, ki so vsak tremutek bolj krvavi, hitim proti St.Rupertu. Tu počiva pod ljubčim varstvom Marije z Vesele gore naš Tonček in čaka boljših dni. Pomignem mu v pozdrav, povem dve prijazni besedi in odromam naprej, kamor me žene srce. Mimo stiškega samostana, mimo-usodne Višnje gore, požganega Kaštanja, oropanega Lisičjega...

Ljubljansko polje & Doli za Savo domači hribje, tam spredaj v nebo segajoče planine, vse v krvavem žaru poznega jesenskega sonca. Pred mano ljubljanski grad in pred njim Orlov vrh in na njem križi v krogu. Stopim v ta krog in stojim kakor okamenel. Neznana sila mičedaje huje stiska grlo. S težavo premikam ustnice in molim. Nato se sklonim, poberem kepico prsti, naredim z njo križ čez grobove, se hrepeneče ozrem tja doli za Savo - in mimo žalostne gore zavijem na vrti Kras.

Tam nekje pod mrko Vremščico leži Ludvik, ta večno smejoči se fant; v samoti in neposvečeni zemlji čaka usmiljene roke. Na tržaški božji njivi je našel svoj kotiček France iz Strug, v Ilirski Bistrici Tunek iz Slov.Goric, Lojze iz St.Lovrenca na Dolenskem pa kakor razbojnik za pokopališčem v Ajdovščini. Vse po vrsti jih obiščem in jim pozdravim, sežem jim v roko in se jim prisrčno zahvalim za vse, kar so storili za nas, ki smo ostali. Ob slovesu jim še enkrat obljubim: ne bomo vas pozabili! Vše krizanteme že odpirajo popke.

Se bi romal. Kaj jih je še, ki jih želim obiskati! Pa kam naj poromam, da jih najdem?

Misel blodi okrog,
pa ne ve, kam naj poleti,
kje naj se na grob spusti,
da potoči nanj solzo...

Tam v Vetrinju smo si zadnjič stisnili roko, želeč si skorajšnjega svidenja. Potem je prišlo grozno spoznanje in strašna negotovost in zdaj vas od nikoder ni..

O, Teharje, Hrastnik, Trbovlje, Radovljica, Toško čelo in Karčevski Rog! Ali kaj veste, kje so slovenskega naroda najlepši cvetovi?

Nenadoma me nekaj strese. Zdrznem se, kakor kdor se prebudi. Spet slišim drdranje angleških avtomobilov. Pred mano so zobati venci tirolskih velikanov in rjave stene peggeških barak.

Tako se mi včasih pripeti, da v mislih romam in obiskujem grobove naših dragih fantov tam daleč za Ziljsko dolino in Karavankami. Z mano, mislim, romate tudi vsi vi, kar nas je vihar razmetal po tujini. Romate zlasti po tistih strašnih vetrinjskih dneh... Pa bomo še posebno romali danes in jutri in bomo iz svojih skritih gredic - kdo jih nima? - utrgali najlepše krizanteme in jih položili na ljubljene grobove - pa čeprav ne vemo, kje - v znamenje prisrčne hvaležnosti in bratovskega spomina.

BRATU V NEZNANI DALJI

Brat! Skupaj sva sanjala
sanje v sinjine,
duša je duši odzvanjala
sladke spomine...

Kje si sedaj - v dalji brat moj?
Pozdravljen - če živiš -
in - Bog s teboj - če sklanja se
čez tvoje bele sanje - črni križ.

Naša domovina letos je svetišče...

Naša domovina
letos je svetišče,
naših mož in fantov
je pokopališče.
Na grobove njihove
ne vro solze,
trupla njihova
v gozdovih še leže.

V srcih luči vere,
upanja prižgimo,
v duhu na grobove
z njimi pohitimo,
kjer junaki naši,
fantje in možje
v zemlji naši
zmučeni od boja spe.

Združeni z Gospodom
zanje vsi molimo,
s Cerkvijo za duše
njihove prosimo:
Bog usmiljenja jim
pokoj večni daj,
večna luč junakom
našim sije naj!

Slovenskim fantom — mučenikom

Grobovi tulijo ... odmev prestanih muk, smrtne stiske in ječanja žrtev, padlih v imenu bratstva in svobode. Njih krik sega do neba, sega do mej zemeljskega kroga. Preostali iz strašnih let morije ostrmimo v duhu ob gomilah, posejanih širom krvave slovenske zemlje...

Podobe vstajajo pred našimi očmi, druga za drugo se vrste...

Podobe kakor zarja, vsa rožnata in nežna - slovenski krov pod varstvom cerkvice na griču. Pod vaško lipo se igrajo otroci: čake iz papirja, puške iz lesa, sablje bliskajo po zraku. Iz mladih grl zori pesem: "Mi smo vojaki, korenjaki..." - Mladost, polna nad in vzvišenih teženj za Boga, za dom, za Krista Kralja... podobe iz sanj.

Podobe kakor kri in ogenj, strahotne in grozne - slovenski krov v plamenih, cerkvice na griču v razvalinah, ljudje beže, padajo pod kroglo zapeljanih bratov. Domovina kliče! Že vstajajo junaki za križ častni in svobodo zlato, v levici plamenica, v desnici meč!

Zaman. Slepota zapeljanih bratov je popolna. Zastonj je plamenica, preslab je meč. Borci padajo za borcem do poslednjega moža. Njih kosti trohne po ječah, se belijo po poljih in gozdovih... podobe smrti.

Nebo žari in gozd šumi
skrivnostni spev solza in kri...

Podobe smrti se zgube - prislunemo glasu iz gomil: "Ne jokajte, bratje! Smo seme izkrvavelega naroda za novi rod - Kristusov in slovenski!"

Hvala vam, bratje, in slava!

Občutje

Čutimo, kako nam trpljenja roka jeklana
bratov zgubljenih drugega imena
reže v bitijglobine. -

Čutimo, da se za večno je vtisnil nam v duše
trpečega doma prt Veronikin -
a slutimo le -
kako bridko - in - kako.... lepo
je biti zemlje mučencev sin.

NAŠE PRIČE

Dvigni se sij iz grobov,
 dvigni se v zarjo nebes;
 dvigni se krik teles, prezgodaj pokopanih,
 dvigni se krik krivic, brezdanjih, neizravnanih;
 zgrmite, naše gore, resnico
 iz svojih skalnih prs,
 z ostrino grebenov režite
 nenehno v globino sinjine,
 za večno pričajte med nebom
 in z grobovi ranjenim srcem domovine,
 kako so ljubili Boga in pravico,
 naši bratje, zdaj v zarji neumrljivi,
 naš ponos... oni... večno živi,
 ... naši mučenci.

Ob grobovih

Ko stojimo ob svežih ali celo še odprtih grobovih naših junakov, nam srce narekuje premišljevanje o Previdnosti božji, da, o Previdnosti božji in ne o smrti.

Kristus je v naših krajih v nevarnosti, kakor je bil v nevarnosti takrat v viharju na Genezareškem morju v ubogi ladjici. Pa Jezus spi, mirno spi in hoče, da se mi zanj borimo, da si bi lahko z eno besedo pomiril vihar.

In prav tukaj se nam stavi pretežko vprašanje Previdnosti božje.

Bog nas vsakega, do zadnje gubice naše duše pozna. Pozna našo življenjsko skrivnost, ki je mi sami nikdar ne bomo dojeli. Pozna najbolj gotovo pot k naši večni sreči, ki jo Bog sam mnogo bolj želi, kot si jo mi sami želeti moremo.

Bog nam hoče dati tudi priložnosti, da si sami nabereмо zasluge, za katere nas bo potem nagradil. Zato ustvarja položaje, kjer je On sam v nevarnosti, da je zasluga in s tem plačilo tem večje, ker smo se borili za Boga samega. Kako skrivnostno si, o Bog, vodil naše sante k njihovem večnemu cilju! Kako neizmerno je njihovo plačilo, ko so svoje najdražje, življenje samo, dali za Tebe!

Hvala Ti o Bog, za to dobroto!

DVE MATERI

Pred žalostno Materjo mati kleči,
 v daljnem Vetrinju za sinom ječi.

Očar so, jetnika, ga vlekli domov,
 po mučijo slutnje in slike grobov.

A Ona, Kraljica mučencev pozna
 ljubezen in muke vseh mater sveta.

Saj v dušo ji meč je trpljenja zadrt,
 nedolžnega Sina Ji gnali so v smrt. -

Pred žalostno mati v molitvi kleči...
 Marija pa v vdanosti sveti - molči. -

Ko bo vstala...

Ko bo vstala
 iz viharja,
 bratje dragi,
 zlata zarja,
 o tedaj mi -
 žalni svatje,
 - bratje dragi,
 tihi bratje -
 pridemo vas
 počastit.